

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ : การศึกษาเฉพาะกรณี ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้อยู่ประกอบด้วย บุคลากร 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 148 คน ครู อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2,872 คน

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ตอบแบบสอบถาม

1.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ใช้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งหมด 148 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

1.2 กลุ่มครู อาจารย์ สุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีทั้งหมด 148 โรงเรียน สุ่มจาก
 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามขนาดโรงเรียน 5 ขนาด คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่
 ขนาดกลาง ขนาดเล็กและขนาดเล็กมาก โดยใช้ตารางสุ่มของ Robert V. Krejcie
 and Daryle W. Morgan จากครู อาจารย์ จำนวน 2,872 คน ซึ่งแบ่งตาม
 สัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดของทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม
 (Cluster Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครู อาจารย์ จำนวน 341 คน
 คำนวณประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ตอบแบบสอบถาม
 ทั้งสิ้น 489 คน คือ

1. ผู้บริหาร	จำนวน 148 คน
2. ครู อาจารย์	จำนวน 341 คน
- ดังแสดงในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงการสุ่มตัวอย่างครู อาจารย์

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครู อาจารย์						กลุ่มตัวอย่างครู อาจารย์					
	ใหญ่ มาก	ใหญ่	กลาง	เล็ก	เล็ก มาก	รวม	ใหญ่ มาก	ใหญ่	กลาง	เล็ก	เล็ก มาก	รวม
1. เมืองสมุทรปราการ	529	210	62	7	-	808	63	25	7	1	-	96
2. พระประแดง	308	262	94	24	-	688	36	31	11	3	-	81
3. บางพลี	174	186	182	29	8	579	21	22	22	3	1	69
4. บางบ่อ	67	165	195	52	-	479	8	20	23	6	-	57
5. กิ่งพระสมุทรเจดีย์	129	103	61	13	12	318	15	12	7	2	2	38
รวม	1,207	926	594	125	20	2,872	143	110	70	15	3	341

สำหรับการกำหนดขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ 5 ขนาด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531) คือ

ใหญ่มาก	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	721 คนขึ้นไป
ใหญ่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	301 - 720 คน
กลาง	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	121 - 300 คน
เล็ก	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	61 - 120 คน
เล็กมาก	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	1 - 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ตอบแบบสัมภาษณ์และศึกษาเอกสาร

ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากโรงเรียนทั้งหมด 148 โรงเรียน โดยสุ่มจากอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ขนาดเล็กมาก เลือกสุ่มมา ร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 25 คน ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงการสุ่มตัวอย่างผู้บริหาร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนผู้บริหารโรงเรียน						กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน					
	ใหญ่	ใหญ่	กลาง	เล็ก	เล็ก	รวม	ใหญ่	ใหญ่	กลาง	เล็ก	เล็ก	รวม
	มาก				มาก		มาก				มาก	
1. เมืองสมุทรปราการ	11	10	6	1	-	28	1	1	1	1	-	4
2. พระประแดง	6	12	9	3	-	30	1	2	1	1	-	5
3. บางพลี	5	9	17	4	1	36	1	1	2	1	1	6
4. บางบ่อ	1	8	19	8	-	36	1	1	2	1	-	5
5. กิ่งพระสมุทรเจดีย์	3	5	6	2	2	18	1	1	1	1	1	5
รวม	26	44	57	18	3	148	5	6	7	5	2	25

ศูนย์วิจัยกศทศ. กรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยจากเอกสาร วารสาร ตำรา สิ่งตีพิมพ์และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทั้งประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ นำมาประมวลเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวความคิดเบื้องต้นเพื่อสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1.1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-List) เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบในเรื่องเพศ อายุ วุฒิ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน

1.2 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-List) และปลายเปิด (open-ended) มุ่งศึกษาการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย 10 กิจกรรม ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 39 ข้อ โดยแยกคำถามเป็น 4 ประเด็น คือ

- ก. คำนการวางแผน 6 ข้อ
- ข. คำนโครงสร้าง 5 ข้อ
- ค. คำนการดำเนินการ 18 ข้อ (มีข้อย่อย 30 ข้อ)
- ง. คำนการประเมินผล 10 ข้อ

1.3 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-List) และปลายเปิด (Open-ended) เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์ ประกอบด้วย คำถาม 5 ข้อ โดยแยกคำถามเป็น 4 ประเด็น คือ

- ก. คำนการวางแผน 1 ข้อ
- ข. คำนโครงสร้าง 1 ข้อ
- ค. คำนการดำเนินการ 2 ข้อ
- ง. คำนการประเมินผล 1 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อช่วยเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่ไม่มีในแบบสอบถาม ยกเว้นสภาพปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบบสัมภาษณ์นี้นำมาใช้กับผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง

(Structures Interview)

คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check-List) เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

3. แบบศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารดังต่อไปนี้

1. แผนงาน/โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
3. คู่มือการปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
4. เอกสารการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน
5. สมุดบันทึกการประชุมคณะกรรมการนักเรียน
6. สมุดบันทึกโครงการ
7. สมุดเยี่ยม

เมื่อสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขภาษาให้ถูกต้อง หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน และอาจารย์จากสถาบันอื่นที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขภาษาให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง และเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอไว้ในภาคผนวก

หลังจากผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบศึกษา และวิเคราะห์เอกสาร ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้นำแบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์และแบบศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เอกสาร เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครู- อาจารย์ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรปราการ จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก ขนาดใหญ่ และ ขนาดกลาง ได้แก่

1. โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่ใน ขนาดใหญ่มาก จำนวน 10 คน
2. โรงเรียนวัดราษฎร์บูรณะ ขนาดใหญ่ จำนวน 10 คน
3. โรงเรียนวัดเสาชิงนอก ขนาดกลาง จำนวน 10 คน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบแล้วไปใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 12 ธันวาคม 2532 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2533 โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์และศึกษาและวิเคราะห์เอกสารต่อผู้บริหาร และครู-อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สมุทรปราการ
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทั้งของผู้บริหารและครู-อาจารย์ ส่งผ่านไปยัง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทั้ง 5 แห่ง โดยผู้วิจัยนำไปมอบให้ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (สปอ./สปก.) พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนและให้ส่งกลับคืนมายัง สปอ./สปก. ตามกำหนดเวลา หลังจากนั้นผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง สำหรับแบบสอบถามได้ส่งไปทั้งสิ้น 489 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 470 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.11

3. หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้สำรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 469 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.91 ดังปรากฏรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและการยดะของแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับกลับคืนมา

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ผู้บริหาร		ครู-อาจารย์		รวมผู้บริหารและครู-อาจารย์		
	แจกไป	ได้รับ	แจกไป	ได้รับ	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ
1. เมืองสมุทรปราการ	28	28	96	89	124	117	94.35
2. พระประแดง	30	29	81	79	111	108	97.29
3. บางพลี	36	34	69	67	105	101	96.19
4. บางบ่อ	36	33	57	54	93	87	93.55
5. กิ่งพระสมุทรเจดีย์	18	8	38	38	56	56	100
รวม	148	142	341	327	489	469	95.91

4. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เอกสารต่อผู้บริหาร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 ของผู้บริหารทั้งหมด

(หมายเหตุ ได้สัมภาษณ์และศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เอกสารต่อผู้บริหารทุกขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จึงมีจำนวนเกินร้อยละ 10)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
 - 1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โดยแยกเป็น 4 ประเด็น คือ คำนการวางแผน คำนโครงสร้าง คำนการดำเนินการและ คำนการประเมินผล

สำหรับคำนการดำเนินการ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการปกครองตนเอง ของนักเรียน กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่ กิจกรรมเกี่ยวกับ สิ่งตีพิมพ์ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมสร้างเสริมวินัยนักเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

- 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามความเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะในการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการแจกแจงความถี่

- 1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหาร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาการร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.6 ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์
เนื้อหาและการแจกแจงความถี่ เสนอเป็นคำบรรยายและตาราง

1.7 ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์
โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการแจกแจงความถี่ เสนอเป็นคำบรรยายและตาราง

2. สถิติที่ใช้ หากคร่อมละ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย